

ՅԱԽԵԼՈՒԱԾ „ԱՐԱՐԱՏԻ“ 1905 Թ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ԿԱՆՈՆՔ ԿՈՒՆԱՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎԱՅՆ

Այս վերնագրի տակ մեր կանոնադրքերում արձանագրուած կանոնադրութիւնը լոյս ենք բնծայում ձեռագրերի համեմատութեամբ:

Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի Մատենադարանի ձեռագիր կանոնադրքերը հինգ հիմնական խմբի են բաժանուած, որոնցից միայն երեք խմբի ձեռագրերն ունին Դունի Ժողովի կանոնադրութիւնը: Այստեղ առաջ ենք բերում համառօտ և անհրաժեշտ տեղեկութիւններ այս վերջին երեք խմբի ձեռագրերի մասին, որոնց բնագրերը համեմատութեան ենք առել:

Մայր Աթոռի ձեռագիր կանոնագրքերը՝ որոնք ունին Դունի կանոնադրութիւնը:

Ա. խմբի a—№ 89 Գ. ց. բոլորգիր, 1697 թ. Բերիայ. գր.

Աւետիք քահանայ:

b—№ 94 Գ. ց. նոտրգիր, 1355 թ.: Օրինակը, որից արտագրուած է, գրուած է «ի քղքն Եղեկայ ի ձեռն ... երիցու Ստեփաննոսի»:

c—№ 452 Գ. ց. բոլորգիր, բուն յիշատակարան չունի. ստացողը—Քաֆայի Յովակիմ աւագ-երէց:

d—№ 740 (726) Կ. ց. նոտրգիր, 1605 թ. «ձեռամբ Աբրահամ իրիցու, ի դուռն սուրբ Պարսուկայ»:

e—№ 746 (732) Կ. ց. նոտրգիր, 1671, Բերիայ, ձեռամբ Աստուածատուր քահանայի:

f—№ 759 (745) Կ. ց. մագաղաթ, բոլորգիր. յիշատակարան չունի:

g=№ 974 Գ. ց. արդի գրչութեամբ, 1825 թ.
արտագրուած Մագրաս քաղաքում մի օրի-
նակից, որ գրուած է եղել «ի վահա Գոն-
փօրու սուրբ Թէոդորոս», 1392 թ.:

Բ. խմբի h=№ 88 Գ. ց. նոտրդիր, յիշատակարան չունի:

j=№ 90 Գ. ց. բոլորդիր, յիշատակարան չունի:

k=№ 446 Գ. ց. նոտրդիր, 1665 թ. գրիչը և
գրչութեան տեղը անյայտ:

l=№ 449 Գ. ց. բոլորդիր, 1635 թ. «գրեցաւ
ի յերկիրս Եճանան ի գաւղս Խոտանան, ընդ
Հովանեաւ սուրբ աստուածածնիս ... ձեռամբ
Սարգիս աշխարհականիս»:

m=№ 450 Գ. ց. նորագոյն գրչութեամբ, 1780,
ի «Պրպօլիս» (Պետերբուրգ), գր. վարդան
վարդապետ:

n=№ 451 Գ. ց. նոտրդիր, 1681-ից առաջ:

o=№ 453 Գ. ց. նոտրդիր, 1667-ից առաջ:

p=№ 736 (722) Կ. ց. նոտրդիր, Հաչտարխան,
1757. գր. Զուղայեցի Գալուստ դպիր:

q=№ 831 Գ. ց. նորագոյն գրչութեամբ, յիշա-
տակարան չունի:

r=№ 1647 (1605) Կ. ց. զանազան գրչութեամբ,
1731-ից փոքր ինչ առաջ:

Գ. խմբի s=№ 761 (Հիմն. բաժին Մատեն.) բոլորդիր,
ի քաղաքն Լոփ, 1635 թ. ձեռամբ Մկրտչի
Ղազարի որդւոյ:

Ուրիշ ձեռագիր կանոնագրեր, որ նոյնպէս համեմատել ենք:

Ա. խմբի t=Սիմօղիներ, նոտրդիր, 1767 թուին արտա-
գրուած 1636 թուի մի ձեռագրից:

u=Աբգար Յովհաննիսեանիներ, նոտրդիր,
1639 թ.:

Բ. խմբի v=ձեմարանիներ, բոլորդիր, 1647, Ղարասու,
ձեռամբ Յովհաննէս դպրի:

w=Ռ. Մադաթեանինը, նոտրդիր, 1649, Ղա-
րասու, ձեռամբ Յովհաննէս արքայի:

x=Տիրայր վարդապետինը, բոլորդիր, անյիշա-
տակարան:

y=Պոռօ. Ք. Պասկանեանինը, նոտրդիր, 1636,
կամենեց քաղաք, գրիչ Խաչատուր դպիր:

Բացի այս 24 ձեռագրերից ի նկատի ունեցել ենք
Դուռնի կանոնադրութեան նաև հետևեալ սպագիր հրա-
սարակութիւնները:

Ն. վ. Մելիք-Թանգեանի «Հայոց եկեղեցական իրա-
ւունքը» աշխատութեան (Եււչի, 1903) 390—406 էջում
տպուած կայ մեր կանոնադրութեան գրաբառ բնագիրը:
Թէ ինչ ձեռագրերի բնագիրն է այդ, որոշ յայտնի չէ:
Հեղինակը «ս. էջմիածնի գրադարանի 41 հատ» էլն. ձե-
ռագիր կանոնադրերի համարները յիշատակելուց յետոյ
(էջ 67), այնուհետև յայտնում է, որ ի նկատի է միշտ
ձեռքի տակ է ունեցել №№ 761, 740, 736 և Սինօգի մէջ
եղածը: Բայց, թէ արդեօք միայն այս չորսն ընթեր-
ցուածներն է ի նկատի ունեցել, և թէ իւր ընտրած այս
կամ այն ընթերցուածը յատկապէս որ ձեռագրինն է,
մնում է անյայտ: Ըստ երևութին հեղինակը բացի Մայր
Աթոռի Մատենադարանի ձեռագրերից ի նկատի է ունե-
ցել նաև ուրիշ ձեռագրեր (օր. Ռ. Մադաթեանինը): Այս
հրատարակութեան ընթերցուածները նշանակում ենք Շ
գլխատառով:

Դուռնի կանոնադրութեան ե, գ, է, թ, ժ, ժա և ժբ
կանոնները տպագրուած կան Արիստակէս արքեպս. Դաւ-
թեանի «Կանոնք ս. Ժողովոց և Հարց եկեղեցւոյ» հրատա-
րակութեան մէջ (Թիֆլիս, 1904. Պրակ Ա. եր. 107, 70,
95, 108—110). սակայն հրատարակողը չէ յայտնում, թէ
ինչ ձեռագրերից է արտատպում. գիտենք միայն, որ էջ-
միածնի ձեռագրերից է օգտուել: Այս հրատարակութեան
ընթերցուածները նշանակում ենք Թ գլխատառով: Է, Ը, թ,
ժ, ժա և ժբ կանոնների բնագրին կցում ենք և այն
վարիանտը, որ ունին գրանք Մխիթար վարդապետի (Գօշ)

«Հայոց Դատաստանագրքում», օգտուելով Վահան ծ. վարդապետ Բաստամեանի հրատարակութիւնից:

Չամչեանի Հայոց Պատմութեան և Արէլ արքեպիսկոպոս Մխիթարեանցի «Պատմութիւն ժողովոց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հանդերձ կանոնադրութեամբ» աշխատութեան մէջ Դուռնի կանոնադրութիւնը լոկ. քաղաածօրէն առաջ բերուած լինելով՝ այդ հրատարակութիւնները անտես արինք: Միայն պէտք է աւելացնենք, որ Չամչեանը ժողովում ներկայ եղող եպիսկոպոսների անունները առաջ է բերում փոքր ինչ տարրեր և այլ դասակարգութեամբ, երևի օգտուելով մեզ անյայտ այլ աղբիւրից:

Չեռագրերը ես եմ բաժանել խմբերի, որոնց մասին մտադիր եմ ապագայում աւելի ընդարձակ ուսումնասիրութիւն տալ: Չեռագրերի և տպագիր հրատարակութիւնների բնագրերի բազմատուր կատարել ենք Մխիթար վարդապետի հետ միասին, իսկ բնագիրը վերականգնել է Մխիթար վարդապետը:

Սիրական Տիգրանեան

Ս. Էջմիածին, 1904 թվեմբեր:

ԿԱՆՈՆՔ ԴՈՒՆԱԹ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Որ յամի չորրորդի Կոստանդիանոսի կայսեր բարեպաճս քաղաւորին Հոռոմոց. այս զիւր ի հաստատութիւն գրեցաւ յուրիդ կարգի եւ կանոնաց սրբոյ եկեղեցւոյ եւ առաջնորդաց եւ ժառանգաւորաց, հրամանաւ երանելւոյ կաթողիկոսին Հայոց Ներսիսի Շինողի եւ այլոց եպիսկոպոսաց, որոց անուանքն դրոճեալ կան գրով ի կատարման կանոնացս. գլուխ ժբ:

40 ա. Վասն առաջնորդաց ըստ կանոնի սրբոց հարցն գնալ:
բ. Վասն եպիսկոպոսաց թէ ոչ է պարտ յայլոյ վիճակի սեղան հաստատել:

h հիստ անգրագէտ գրիչ, որի տառասխանները չենք նշանակում: g չիք նախագրութիւն, Յանկ, վերնագիր, թուահամար ըստ կարգի: b ունի միայն նախագրութիւնը և Բ կանոնը, իսկ Յանկը, միւս կանոնները և անուանց Ցուցակը չունի: q t Յանկը չունին: a e e «Կանոնը Դունայ (a Դենա e Դենայ) սուրբ Ժողովոյն» վերնագրից յետոյ անմիջապէս Յանկն են գնում և ապա նախագրութիւնը:

1. s կանոն Դենի lfj կանոն Դընա d կանոն Դու և սուրբ cex կանոն Դընայ q կանոնը lq Դընի ժողովոյն: Յամի agbkmnopvwy՞ Դընի b Դենա t Դունայ u Դվնայ t չիք սուրբ hf ամի d յամին abedefghijklmnopqstuvwxy զոր 2. d գրգի և s կոստանդինու d կայսերի f կայսեր m կայսերն b չիք կայսեր h պարէպաշտ uf բարեպաշտութիւն t բարեպաշտութեան 3. f չիք թագաւորին edfghijklmnopqrstuvwxy՞ թագաւորի q թագաւոր ի qd Հռոմայ ace Հրոմայ j Հռոմոց t գիր հաստատութեան d գիր գիր հաստատութեան 4. d ուղիղ կարգաց m եկեղեցեաց 4—5 b չիք յուրիդ կարգի—առաջնորդաց և ժառանգաւորաց 6. demqsuvw երանելւոյն b չիք երանելւոյ ehs կաթողիկոսի c կաթողիկոսի aw կաթաղիկոսի acdefghijklmnopqrstuvwxy՞ ներսիսի q սուրբ ներսիսի s Շինողի mit Շինողին 7. ade fksu անուանք o անունքն 8. l կանոնաց h կանոնիցդ abce կանոնիդ dfjkmnoprsuvwxy կանոնացդ t կանոնացդ և է դուրս տանելու ace դուրսը bhkmnoprstvy դուրս q չիք դուրս ժբ. b չիք ժբ. 9. ah առաջնորդացն dfhijklmnoprsuvwxy չիք ըստ կանոնի սրբոց հարցն գնալ 10. hijklmnoprsvwxy չէ փոխ. ոչ է aefu այլոյ dj այլոյ lx յայլոյ 11. aefu վիճակ dr վիճակս s հաստատելոյ

- դ. Վասն եպիսկոպոսի, որ զայլոյ վիճակ յափշտակէ։
 դ. Վասն եպիսկոպոսի իւր վիճակին տեսչութիւն առնել։
 ե. Վասն շնորհի և ժառանգութեան իւրաքանչիւր
 45 զիւրն ունել։
 դ. Վասն ժառանգաւորաց, որք թողուն զտեսչութիւնն
 եկեղեցւոյ։
 է. Վասն որք գերեցան յանօրինաց։
 ը. Վասն որ ամուլ լինի ի կանանց ժառանգաւորաց
 20 եկեղեցւոյ։
 թ. Վասն ազատաց զերգ և զմարգ բաժանելոյ։
 ժ. Վասն ազատաց, որք ի վերայ վանաց իշխանու-
 թեամբ վարին և փոխեն զվանաց երէցսն։
 թա. Վասն ազատաց դարձեալ, որք զհարկս պահանջեն
 25 ի տկարանոցաց։
 ժբ. Վասն ազատաց և ռամիկ հեծելոց, որք իջեանս
 առնեն ի վանս։

Ա. Առաջնորդաց սրբոյ եկեղեցւոյ՝ այսինքն եպիսկո-

12. acefjklmnopuvwy չիք վասն su զայլոց d այլոց վիճակս r վիճակն
 d ափշտակէ 13. djw որ իւր r իւրոյ fu վիճակի h տեսչու-
 թիւնս d առնէ 14. w ժառանգութիւն kmvy ժառանգութեան
 acefru ժառանգաւորութեան dh ժառանգաւորաց fhjklmnoprs
 uvwxy չիք իւրաքանչիւր 15. dfhijklmnoprsuvwxy չիք զիւրն ունել
 16. x ժառանգաւորք acdefhijklmnoprsuvwxy զտեսչութիւն 17. y յե-
 կեղեցւոյ d չիք եկեղեցւոյ 18. u գերացան r գերեցելոց փոխ-
 որք գերեցան 19. ace որք lpx չիք որ hkmnpvwy յամուլ acde
 լինին lx չիք լինի j այլ փոխ. որ ամուլ լինի hijklmnopsvwxy չիք
 է p չիք կանանց 20. y յեկեղեցւոյ d չիք եկեղեցւոյ 21. m
 չիք suyu h զերթ և զմարթ r մարդ d բաժանել 22. dhijklmno
 psvwxy որ d ունին իշխանութիւն jy իշխանութիւն 23. d չիք
 վարին acder չիք և փոխեն զվանաց երէցսն h վարեն. jlx վա-
 րելոյ h էրէցն 24. h չիք դարձեալ d չիք որք jlx հարկ acefu հարկս
 d հարկապահանջոյ hnosvwxxy հարկապահանջեն k հարկապա-
 հանջութիւն m հարկապահանջութիւն p հարկապահանջութիւն
 25. d է ա՛րջ փոխ. է տկարանոցաց p է կտակարանց 26.
 hkpv իջեւանս fjlnusxy իջւանս c է ջեանս w իջեւանս o է
 ջւանս 27. d չիք առնեն ի վանս 28. Ա. կանոնից առաջ
 ձեռագրերից ոմանք նոր վերնագիր են դնում — m կանոնք Դւնայ
 h կանոնք Դւնի գլուխ ժբ. r կանոնք Դրւնի սուրբ ժողովոյն s կա-

50 պոսաց ըստ կանոնի որքոց հարցն է գնալ արժան,
 որբութեամբ և արդարութեամբ յամենայն ճանա-
 պարհս արդարութեան, զի ամենեքեան նորօք յա-
 ղեցին և համեմեցին, գուցէ անհամեալք ընկես-
 ցին յարտաքս և եղիցին կոխան ի մարդկանէ՞, այլ
 լինել օրինակ հօտին ամենայն բարեձևութեամբ, զի
 55 յերևել մեծի հովուապետին ընդունիցին զանթա-
 առ՝ փառաց պսակն⁵⁵ :

Բ. Եպիսկոպոս յայլում վիճակի սեղան հաստատել
 կամ քահանայ ձեռնադրել մի իշխեսցէ՝ բոս կա-
 նանի սուրբ հարցն, բայց եթէ ոչ դոյ եպիսկոպոս,
 40 հրամանաւ եպիսկոպոսապետին արացեն մերձակայ
 եպիսկոպոսքն, բայց հաւքն նոյն վիճակի եկեղեցւոյն
 եղիցին՝ որպէս և կանոնեալ է:

Նոն Դւնա սուրբ ժողովոյն գլուխս ժբ. knoprwxxy Կանոնք Դըւնի
 ace այս վերնագրի տեղն են գնում Նախագրութիւնը dfjltux
 այս վերնագիրը չունին: ae hē: hnoxy ԼԸ s hē: ae ամիւր dt ամիթ
 jlx ամիւր hn ամիդ mopwy ամիւր s ամծը q 1235 u ամիւ v ամիդ:
 fgq չիֆ և acde 2ի առաջնորդաց ghuv 3առաջնորդաց fklm
 oprtuxxy 2առաջնորդաց acdesy որքոց k յեկեղեցւոյ r եկեղեցւոյ
 Հայոց այս acdefgklmnopqrstuvwy ինքն է 29. d կանոնաց h կանոնի
 հրամանի q հարց d արժան է q չիֆ արժան 30. w ամենայն 31. m
 արդարութեան h չիֆ արդարութեան p ամենեքայնք q ամենե-
 քին hn ամենայն jklmosvwxy ամենայնք edefru զի ամենայն քրիս-
 տոնեաք agt զի ամենայն քրիստոնեայք acfjlx նորաւք hklmnop
 svwy նովաւ q սովաւ 32. d աղեսցին m յղեսցին cgp համեսցին
 d գուացէ 33. acdefghjlmnoqrstuvwxycb արտաքս x կողան m չիֆ ի h
 ամենայն մարդկան փոխ. ի մարդկանէ 34. r լինել h չիֆ օրինակ
 v բարեձևութեան 35. c յերևելի knp երևել m երևեալ hr երևել qt
 յերևել ace չիֆ մեծի aoqy հաւատապետին d ընդունիցիք h ընդունիլ
 g զաթառամ mp չիֆ զանթառամ 36 m պսակն փառաց d պսակն
 ի քրիստոսէ 37. ace ամիդ ft ամիւ jlx ամիդ hn ամիէ mopwy ամիդ
 s ամծթ q 1236 u ամիւ v ամիդ: bfgq չիֆ Բ fp այլոյ ds յայլոց
 n այլս bceghjklmnoqrstuvwxxy յայլոյ b վիճակէ r զսեղան 38. m և փոխ.
 կամ r քահանայս jloxy ձեռնադրել մի իշխեսցէ ձեռնադրել
 ըստ 39. q հարց 40. ace եպիսկոպոսին հրամանաւն, եպիս-
 կոպոսապետին 41. q եպիսկոպոսք ace հայք փոխ. հաւքն r
 հասն s հասկ ou հասկն d ի նոյն dfgtu այն h վիճակի է d
 եկեղեցոյ 42. dpq եղիցի m է փոխ. եղիցին acde չիֆ և

* Հմտ. Մատթ. ե, 13:

** Ա. Թուղթ Պետ. ե, 3:

43 Գ. Եպիսկոպոս զայլոյ եպիսկոպոսի վիճակ մի յափշտակեցէ և զսովորական օրընթրիսն, որ ոչ է նմանկաւոր, մի առցէ, և եթէ պայքար ինչ իցէ ի մէջ եղբարցն՝ հաշիւ դիցեն, այլ բռնութեամբ կամ յափշտակութեամբ մի իշխեսցեն առնել:

30 Դ. Եպիսկոպոսը իւրաքանչիւր վիճակաց վանաց և անպատից տեսութիւն և հոգաբարձութիւն արասցեն, ի լոյս և ի պաշտօն և ի դպրոցս հայել և իւրեանց պաշտօնէիւքն կերակրել և վայելել ի սրբոցն շնորհէ, այլ բռնութեամբ և զօշաքաղութեամբ ինչ մի իշխեսցեն առնել. նոյնպէս և ի տկարանոցս հայել և տեսչաւորել, և զպոռնկացելոցն և զայլոց յանցաւորացն զտուգանս առնուլ և ի նոսա մատակարարել, այլ բռնութեամբ և զօշաքաղութեամբ ինչ ի տկարանոցացն մի իշխեսցեն առնուլ, այլ մանաւանդ յանձանձել և մխիթարել զտկարացն չքաւորու-

acc որպիսի օ որ փոխ. որպէս e չիք է 43. ace աժկդ d աժխ ft աժխա hn աժլը jlx աժլդ mopwy աժլէ q 1 2 3 7 s աժկ u աժխը v աժլէ: fgq չիք Գ a Որպէս փոխ. եպիսկոպոս qy եպիսկոպոսն h վիճակի մի իշխեսցէ յափշտակել 44. aefgkmnopqrstuwy աւր ընթրիսն e որընթրիսն շ այս ընթրիսն r զոր a նման 45. e չիք և frtu թէ t ինչ ինչ իցէ g իցէ և ի 46. tu հազիւ adefghijklmnoprstuvwxy բռնութեամբ մի իշխեսցեն առնել կամ (h և) յափշտակութեամբ (d ափրշտակել) q չիք կամ յափշտակութեամբ 48. u դ. աժխդ tf աժխը d դ. աժխա ee դ. աժլէ a աժլէ h դ. s դ. աժլա jlx դ. աժլէ dghkmopqrvwyԹ դ. աժլը n դ. աժլթ v աժլդ. դ. e եպիսկոպոսըն hq եպիսկոպոս w վիճակացն aedhgktu վանից 49. dhn յանապատից t անապատականաց fuw անապատաց d տեսութեան 50. s պաշտաւնն t և պաշտօն j պաշաւն r լոյս ի պաշտօն t չիք երկրորդ և rs զպրոց hm հայել 51. q պաշտօնէիւք e վայելեն q որբոց 52. j և այլ j աւշաքաղութեամբ acdefgtu չիք ինչ 53. tu չիք ի u տկարանոցն 54. q չիք առաջին և m պոռնկացելոցն շ զպոռնկացելոցն u չիք և զայլոց hjs անցաւորաց adfgklmnopqrstuwxԻԹ յանցաւորաց 55. d զտուգանսն t և զտուգանս d առուլ m առնել g մատակարարեալ 56. բոլորը (բացի r-ից) այլ զօշաքաղութեամբ ինչ և բռնութեամբ 57 m. տկարանոցէն q տկարայնոցն t տկարանոցուաց j իշխեն 58. pu յանձ անձել v զտկարանացն d չքա-

60 թիւն: Նոյնպէս և վանաց երիցունքն և քահանայքն վարդապետին ի հնազանդութեան կացցեն: Ապա եթէ որ եպիսկոպոսաց կամ ի քահանայից անհնազանդեալ արհամարհիցէ զեղեալ կանոնս նախահարցն՝ ընդ կանոնական պատուհասիւք եղիցի:

65 Ե. Վասն շնորհի և ժառանգութեան ստճմանեցաք թէ ի սկզբանէ որպէս ի հրամանէ սրբոյն Գրիգորի լեալ՝ նոյնպէս եղիցի. որոյ շատ է ժառանգութիւնն՝ ըզշատն կերիցէ, որոյ սակաւ՝ զսակաւն կալցի, և մի ըստ ծխոց բաժանեցցեն զշնորհն. զի ժառանգութիւն սրբոյ եկեղեցւոյ իբրեւ զաղատութիւն է, զոր
70 երանելոյն սրբոյն Գրիգորի և թագաւորին մերոյ Տրդատայ զատուցեալ են: Արդ իւրաքանչիւր զհա-

ւորութիւնս շքաւորութեան զշքաւորութիւն 59. ak ի վանիցն hm վանացն cfgtu վանից d զանցից փոխ. վանաց հգ երիցունք q քահանայք 60. d չիք ի d հնազանդ g h k m n p u v w ճ հնազանդութիւն hu ապա 61. qy եպիսկոպոսաց m q թ և փոխ. կամ y չիք ի 62. acde արհամարհէ fgtu արհամարհեցէ h զեղեա d կանոն 63. q պատուհասիւ u ըստ փոխ. ընդ acefghijklm noprsuwxyc թ եղիցին p երիցին 64. ace ե. ռմկզ d ե. ռմկը. ft ռմկզ v ե. ռմկէ s ե. ռմկը jlx ե. ռմկզ hu ե. ռմկ u ե. ռմկզ g h k m n p q r w y թ ե. ռմկթ m ժառանգութեանն y ժառանգաւորութեանն aedegjklnoqrxtx ժառանգաւորութեան 65. t ի սկզբանէ acdem որպէս հրաման է k որպիսի հրաման է p ի հրամայէ q սրբոյ cp լեալ 66. fhjklmnopqrsuwxyc որ dfhkmnp suw թ ժառանգութիւն r զժառանգութիւնն q ժառանգաւորութիւն dq շատ փոխ. զշատն y զշատ փոխ. զշատն 67. t կրեցէ փոխ. կրեցէ u կրեցէ w թ կերակրեցէ d որ g h n o p u v w x y որո d զսակաւ փոխ. սակաւ h զսակաւն փոխ. սակաւ h սակաւ փոխ. զսակաւն u զսակաւ փոխ. զսակաւն 68. acdefgltu ըստ ծախից j ըստ ծախից ծխաց x բնագրում ծխաց իսկ լուսանցում ծախից o q r s y ծխաց j թ բաժանեցցին k m p զշնորհն tu զշնորհն 69. q չիք իբրեւ 70. cp երանելոյ q երանելի v ընկալաք երանելոյն h չիք սրբոյն p սրբոյ acdefghijklmnopqrstuvwxyc թ չիք մերոյ 71. afghklmnop qrtuvwxyc թ Տրդատա d աղատացեալ են փոխ. զատուցեալ են acbefghijklmnoprsuwxyc թ զիւրաքանչիւր d հարացն u արանց cefg

րանց ժառանգութիւնն կալցեն և սրբոյ եկեղեցւոյ պաշտամանն հպատակ կացցեն և վարդապետին ի հնազանդութեան՝ ամենայն յօժարութեամբ: Արդ
 75 եթէ որ յուրանայցէ և զլոյս և զպաշտօն եկեղեցւոյն խափանեցէ և զմանկունս ուխտին ի դպրոց ոչ տայցէ, իշխանութիւն լիցի եպիսկոպոսին խրատել և ածել ի կարգ ուղղութեան:

2. Ոմանք յուխտէ եկեղեցւոյ զկարգ և զպաշտօն թո-
 80 զին և զհեծելութիւն ստացան. արդ եթէ դառնան ի չար ճանապարհէն՝ օրհնեալք են ի Տեառնէ և ընկալեալք ի մէնջ. ապա թէ ոչ՝ իշխանութիւն լիցի վարդապետին զշնորհա եկեղեցւոյն հանել յայնպիսեացն և արժանաւոր քահանայից և պաշտօնէից
 85 մերձաւորաց տալ, որք սրբոյ եկեղեցւոյ զգուշութեամբ զկարգն կատարեն. այլ և ժամ դիցեն այն-

hijklmnopqrstuvwxyzՅ հարանց 72. ձուգ ժառանգութիւն acegjknpstuvwxyՅ զժառանգութիւն hlorՇ զժառանգութիւնն afghijklmnopqrstuvwxyzԿալցին 73. ad պաշտամանն q պաշտամանն ftu վարդապետութեամբ aceg վարդապետութեան 74. acdefgtn չիք ի հնազանդութեան d չիք ամենայն m հնազանդութիւն 75. fgjx յուզանայցէ թs ծուլանայցէ jr յուզանայցէ զլոյս d մի որ յուանայցէ զլոյս m զլոյս զպաշտօն h զայս փոխ. զլոյս fmu եկեղեցւոյ aceg եկեղեցւոյ jlx խափանեցէ զեկեղեցւոյն dknopqrstvwyՇ եկեղեցւոյն h եկեղեցւոյ 76. q խափանեցեն d ուխտի d չիք ի խափանեցէ ի զպրօցացն 77. efgjsx տայցէ ae չտացէ փոխ. ոչ տացէ u տայց 78. t չիք և ածել r ի կարգս kpwՇ յուղղութեան v յուղղութեանն y ուղղութեանն 79. ace զ. amիէ d զ. amիսգ ft amիսգ jlx զ. amիէ s զ. amիգ hn զ. amիսա u զ. amիսե v զ. amիլը միւսցերի զ. amիս և ուխտէ kprՅ եկեղեցւոյն w յեկեղեցւոյ h զպաշտօնն ace թողցին 80. բոլոր (բացի r-ից) հեծելութիւն 81. h ճանապարհէ l օրհնեալքն Շ ի մէնջ փոխ. ի Տեառնէ 82. h ի մէջ փոխ. ի մէնջ gijlmoprsxyՇ եթէ 83. ace զշնորհան d եկեղեցւոյ թ եկեղեցւոյ t հասանել փոխ. հանել dgy այնպիսեացն ae յայնպիսեաց 84. d քահանայից պաշտօնէից c քահանայիցն d չիք պաշտօնէից m պաշտօնից 85. բոլոր (բացի r-ից) և մերձաւորաց թ զսրբոյ 86. o չիք զկարգն q զկարգ jlx

90 պիսեացն զ ամս, եթէ ոչ դառնան ի նանրութեան ճանապարհէն, իշխանութիւն լիցի եպիսկոպոսին զայնպիսիսն գրով և կնքով իսկ մերժել ի շնորհացն և տալ մերձաւորաց նոցա:

95 Է. Այլ վասն մերոյ մեղաց յորժամ աշխարհս գերեցաւ ի թշնամեաց, բազում արք և կանայք ի գերութեան էին և նոցա ամուսինքն առանց վարդապետին հրամանի կանայս առին և արանց եղեն. վասն այնպիսեացն սահմանեցաք այսպէս. թէ յառաջ քան զեօթն ամն՝ մինչ զուգակիցն ի գերութեան էր և նորա յանդգնութեամբ այլ ամուսին առին՝ այնպիսեաց ամուսնութիւնն ի պոռնկութիւն

Դաս. Միւ. Գօցի. I մ. ՃԻ. Յաղագս դասասանաց գերելոց արանց եւ կանանց: Յորժամ վասն մեղաց մերոց աշխարհս գերեցաւ, բազում արք և կանայք ի գերութեան էին և նոցա ամուսինքն ասա առանց վարդապետաց հրամանի կանայս առին և արանց եղեն: Վասն այնպիսեացն սահմանեցաք այսպէս: Զի թէ յառաջ քան զեօթն ամ է և որ յանդգնեցաւ մինչ զուգակիցքն ի գերութեան էին և այլ առին, այնպիսեաց ի պոռնկութիւն համարեցի և գան և պատու-

կատաւեսցեն և և ի ժամ ց այսպիսեացն 87. Թ ամ տ չիք ոչ acdefgijlopqrsuyԹ չդառնան f նարութեան t նանրութենէ p նանրութեանն Թ ծանրութեան փոխ. նանրութեան 88. q լինի 89. t չիք զայնպիսիսն dfghijklmnopstuvwxyԹ զայնպիսին m կքով fgtn չիք իսկ j մերժեալ և մերժելն d շնորհաց 90. և մերձաւորացն dt չիք նոցա u նորայ 91. ace է. ոմիլը ft ոմիսե d է. ոմիսե jlx է. ոմիլը hn է. ոմիլը s է. ոմիլը v է. ոմիլը u է. ոմիլը մնացեալը է. ոմիսա m վասն վասն ds մերոց e մեղացն և որժամ Թ մեղաց մերոց Թ և աշխարս efalmors յաշխարհս d գերեցայ 92. acde չիք բազում qy բազումք acde չիք արք և կանայք ի գերութեան t գերութիւն 93. acde չիք էին acdefgijloqrstuvwxyԹ չիք և f ամուսնիքն qԹ ամուսնիք ghqs վարդապետի 94. d հրամանին r զկանայս d առնեն և լինին փոխ. եղեն 95. և չիք վասն m և վասն m այսպիսեացն q այսպիսեաց 96. j գե c գելթն acdeq ամ Շ քան 2-ի ամն d մինչև և մի մինչ dt գերութիւն s գերութեանն 97. t յանդգնաբար u անդգնաբար r դայլ 98. hknprqvwԹ չիք առին և այնպիսի q այսպիսեաց acefg

400 է, գան և սրատուհաս կրեացեն, յընչից և ի ստա-
 ցուածոց նոցա հրամայեցաք առնուլ վարդապետաց
 և յաղքատս բաշխել և զնոսա զատուցանել ի մի-
 մեանց և ապաշխարել է ամ, իսկ յետ է ամին,
 եթէ ամուսինքն դարձեալ լինին ի գերութենէն,
 անդրէն հրամայեցաք դառնալ յիւրաքանչիւր ամու-
 405 սինս. ապա թէ ոչ՝ կալցին զոր առինն, և նորա որ
 դարձանն օրհնութեամբ այլ կանայս առցեն և այլ
 արանց լիցին և կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ
 դիցեն. իսկ որ համբերեացն զէ ամ, առցէ օրհնու-

հաս կրեացեն, և յընչից և ի ստացուածոց առնուլ և յաղքատս մա-
 տակարարել, և զատուցեն ի միմեանց և ապաշխարեցեն զեօթն
 ամ: Եւ յետ եօթն ամին՝ թէ դառնան ամուսինքն ի գերութենէ,
 անդրէն դարձցին առ իւրաքանչիւր ամուսինս. ապա թէ ոչ՝ յետ
 վերադրեալ ապաշխարութեանն կալցին զոր առինն: Եւ նորա, որք
 դառնանն յետ եօթն ամին, օրհնութեամբ այլ կանայս առցին և
 այլ արանց լիցին, և կրկնոցից ապաշխարութիւնն ի վերայ եղիցի:
 Նոյնպէս որ յետ եօթն ամին դառնան ի գերութենէն՝ եթէ կամք

hjklmnopqstuvwxyc յայնպիսեացն kvw յամուսնութեանն np յամուս-
 նութիւն m յամուսնութիւնն ոչ է այլ պոռնկութիւն և ամուս-
 նութիւն ոչ է ընդունելի այլ պոռնկութիւն է t պոռնկութեան
 Շ ի պոռնկութենէ qtu ամուսնութիւն 99. cefgijklmnopqstuvwxycԹ
 և գան r զգան c գան սրատուհաս e սրատուհասն և գրեացեն
 aceux յնչից և ընչից af ստացուածոց y չիք ի 100. d իւրեանց
 փոխ. նոցա g առնել j զվարդապետաց rԹ վարդապետաց առ-
 նուլ: 101. kpwy աղքատս nv աղքատս q ախքատաց m և տալ
 աղքատաց և և բաշխել աղքատաց d չիք երկրորդ և f դատու-
 ցանել 102. h ե. ամ q չիք է. ամ hklmnopqv չիք յետԹ զկնի փոխ.
 յետ wԹ եթէ փոխ. յետ 103. acdefgjlrtuxy թէ Շ չիք եթէ cf
 յամուսինքն ae ամուսինք Թ դառնան փոխ. դարձեալ լինին
 q գերութեան 104. nqv իւրաքանչիւր fghu ամուսին aert ամու-
 սինն d յամուսինն kmpq ամուսինն 105. aghijklmnopqrstvwxyԹ
 եթէ s զկնչ որ առինն m առինն նոքա և նոքա որ kp առինն և
 նոքա և նոքա որ tu նոքա ուր 106. jqx դարձան acdefgtu չիք
 օրհնութեամբ r զայլ gtu առնեն fghtu չիք այլ q այլ փոխ. այլ
 107. y առանց փոխ. արանց dfghtu լինին w լինեցին d չիք և
 108. hv եղիցին փոխ. դիցեն ajklmnopqrstvwxyԹ եղիցի փոխ, զե-

410 թեամբ՝ առանց տալգանի և սլառահատի, բայց կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ գիցեն:

Ը. եթէ որ՝ այր կամ կին՝ ի ժառանգաւորաց սրբոյ եկեղեցւոյ անորդի իցէ, ի կենդանութեան իւրում իշխան լիցի ինքն ունել զամենայն և անցեալ ըստ ինքն՝ ի մերձաւորացն մի իշխեցէ հեռացուցանել 415 զհող և զջուր և զամենայն շնորհս եկեղեցւոյն, և մերձաւորքն՝ եթէ բազումք են՝ և նա կամիցի զմի որ առնել յիւր որդէգիր, իշխան է առնել, որ նմա

իցեն՝ այլ կին առցեն և այլ առն լիցին և նոյնպէս և զկրկնոցացն ապաշխարեցեն:

Գրաս. Ս. Գ. Լ մ. ձե. Յաղագս դասաստանաց եկեղեցւոյ ժառանգաւորաց: Եթէ այր որ կամ կին ի սրբոյ եկեղեցւոյ անորդի մեռցի, ի կենդանութեան իւրում իշխան լիցի ինքն ունել զամենայն ինչ՝ և անցեալ ըստ ինքն՝ ի մերձաւորաց մի իշխեցէ հեռացուցանել զհող և զջուր և զժողովուրդ: Եւ ի մերձաւորսն եթէ բազումք են և կամի զմի որ որդի առնել, իշխան է առնել, որ զնա հեշտ որ կալցի, բայց հեռաւորի մի տացէ: Բայց զշարժուն ինչ և զհրիտակ, որում իշխան է, թէ օտարի տայ՝ իշխան է, որ որ զնա հեշտ պաշ-

ցեն cdeq համբերեաց j համբերեցեն ց 2. է ամն j զե m է. ամն q է. ամ r մինչեւ յեօթն ամ o զյէ. ամն h չիք առցէ q օրհնութիւն 109. fgtu տալգանաց k ի փոխ. և բոլոր (բացի r-ից) և փոխ. բայց 110. t և 4. . . (չիք կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ գիցեն) Թ չիք տողս acdegjlqsy եղեցի փոխ. զիցեն hkmnoprvwz եղեցի փոխ. ի վերայ գիցեն 111. ft ամիւզ v ը. ամիւ d ը. ամիւզ ace ը. ամիւթ s ը. ամիւ jlx ը. ամիւթ hu ը. ամիւզ u ը. ամիւթ gkmopqrwyԹ ը. ամիւթ բոլոր (բացի h-ից) չիք ժառանգաւորաց 112. h եկեղեցւոյ բոլոր (բացի h-ից) ունիւ եկեղեցւոյ ի ժառանգաւորաց (x չիք ի) օ իցեն s կենդանութեանն j կենդանութիւն 113. cde ինքն իշխան լիցի a ինքն իշխան ունել լիցի t լինիցի d առնել փոխ. ունել h չիք ունել dfglpvxy զամենայն a զամենայնն ht անցանել q չիք անցեալ ըստ ինքն y զանցեալ 114. d չիք ի 115. m ջուր fghjklmnopqrstuvwxyԹ զշնորհս փոխ. զամենայն շնորհս 116. t ի մերձաւորքն օրԹ Ծ մերձաւորք փոխ. զամենայն շնորհս 117. t ի մերձաւորք d թէ ace որ փոխ. եթէ du նայ ace չիք և c կամեցի cde առնել զմի 117. acde չիք առնել m առնուլ j առն

420 ըստ կամս գնայցէ և գիւր լինիցի. բայց հեռաւորի
 և օտարի չիշխէ տալ. բայց զշարժուն ոք և զհրի-
 տակ՝ ում՝ և կամի տալ՝ արժան է, և թէ վաճառել
 կամի և հոգեաց տալ՝ իշխան է. իսկ եթէ որդէ-
 գրեալն արժանացի քահանայութեան՝ գեղջն վկա-
 յութեամբ կամ՝ որ որդէգրեացն զնա, և չէր անկ
 425 նմա քահանայութիւն, սակայն զկէս շնորհին կալցի
 յաղագս ձեռնադրութեանն, ազատ ի հարկէ և ի
 բեկարէ. եւ զկէս շնորհին և զհող և զջուր բովան-
 դակ սրբոյ եկեղեցւոյն թողցէ վախճանեալ քահա-

տէ. և թէ կամի վաճառել և կամ հոգւոյ տալ, իշխան լիցի: Իսկ
 եթէ ոք յորդեգրաց ի քահանայութիւն ձեռնադրի, կամ գեղջն վկա-
 յութեամբ, կամ յանձնէ, որում չէր անկ քահանայութիւն, զկէս շնոր-
 հին կալցի յաղագս ձեռնադրութեանն՝ անհարկ և անպեկար, և զկէս
 շնորհին զհող և զջուր բաւանդակ սրբոյ եկեղեցւոյն յանկաւորսն
 թողցէ. եւ անցեալ ըստ քահանայն և ըստ կին նորա՝ ամենայն շը-
 նորհն իսկ բաժանդակ յանկաւորսն երթիցէ, զի չվայելէ զսրբոյ եկե-

իւր փոխ. առնել յեւր r յորդէգրես իւր d զիւր acdeklmpqvw
 իւր d հորդէգրես acegjlstx յորդէգրես j իշխեսցէ 118. dfggru
 գնացէ t ըստգտանէ փոխ. ըստ կամս գնայցէ j գիւր mqtu լեցե
 119. j աւատորիշ իշխէ x աւատաւորի m օտարի np յօտարի kvw
 յաւտարի q շարժուն m զհրեաակի t հրեաակ 120. ghjklmnopqrs
 vwxyթՇ չիք առաջին և acdrtu եթէ e չիք և թէ վաճառել tu չիք
 երկրորդ և 121. hjklmnopqrstvwxyՇթ կամ փոխ. և s չիք տալ q որ-
 դէգրեալ 122. f արժանացէ j քահանայութիւն d չիք գեղջն
 վկայութեամբ կամ՝ որ որդէգրեացն զնա և չէր անկ նմա քա-
 հանայութիւն ftu կամ գեղջն acgpv կամ գեղջն k գեղջն
 y գեաւղջ efhjnorstuwxyՇթ գեղջն 123. ghqtv չիք որ q որդէ-
 գրեաց 124. uv նմայ aeg քահանայութիւնն u քահանայու-
 թեան h իսկայն փոխ. սակայն q կէս փոխ. զկէս ftu կալցին acdes
 ընկալցի 125. c յաղագս փոխ. յաղագս hnqstn ձեռնադրութեան
 q ազատ է tu ազատի t հարկ է tu չիք առաջին ի t չիք երկրորդ ի
 u պեկարէ 126. d չիք առաջին և mr չիք երկրորդ և jlx բա-
 շանդակ c բովանդ h բովանդ 127. h սուրբ v եկեղեցւոյն

նայն և կին նորա. ամենայն իսկ շնորհն մերձաւորացն եղիցի՝ եթէ ոչ որդիս կամ թոռունս ունիցին. զի չվայելէ զսրբոյ եկեղեցւոյ զժառանգութիւնն յարժանաւոր մերձաւորացն օտարացուցանել և տալ հեռաւոր օտարաց: Բայց եթէ անկաւորացն կամաւորութեամբ վաճառել իսկ թողացուցէ վարդապետն՝ և զայն մի շինականի ումք, այլ յուխտէ եկեղեցւոյն, թէև հեռաւոր իցէ. իշխան է վարդապետն և մերձաւորին չմերձեցուցանել: Իսկ եթէ գեղջն երիցուն դիպի ժառանգութիւն մնալ, եղիցի

զեցւոյն զժառանգութիւնն յանկաւորացն հեռացուցանել և տալ հեռաւորաց և օտարաց: Բայց եթէ անկաւորացն կամաւորութեամբ կամ հաճելով տալ, թողացուցէ վարդապետն, և զայն՝ մի շինականի ումք, այլ սրբոյ եկեղեցւոյն յուխտէ, թէպէտև հեռաւոր իցէ. իշխան լիցի մերձաւորեցուցիչն մերձաւորեցուցանել: Ապա թէ գեղ դիպի որ երիցուն ի ժառանգութիւն բարձեալ իցէ, ժառան-

սրբոյ k վախճանել v վախճանեալ qe քահանային u քահանայ 128. q կնոջ q ինչ փոխ. իսկ a շնորհին dmq մերձաւորաց 129. d որդի և թոռն h որդի և թոռինս r զորդիս և զթոռս acefgtu և փոխ. կամ m թողունս u ունիցեն 130. fmqtu սրբոյ d զինչ վայելէ սրբոյ ace զինչ վայել է զսրբոյ բոլոր (բացի r-ից) զժառանգութիւն 131. h արժանաւորիւ qy արժանաւոր s մերձաւորաց 132. d հեռաւորաց d չիք օտարաց q անկաւորաց d կաւորութեամբ 133. jlx կամ հաճելով տալ փոխ. վաճառել tu զվարդապետն 134. acefgtu չիք և զայն m այն d իշխանի փոխ. շինականի t իշխանականի ումք f ումք q շինական an յայլ dhngy ուխտէ 135. dmn եկեղեցոյ acew չիք և r եթէև g չիք իցէ 136. q չիք և cfigilx մերձաւոր ինչ մերձեցուցանել d մերձաւոր ինչ մերձաւորեցուցանել e մերձաւոր ինչ մերձուցանել r չմերձեցնել a վերձաւոր ինչ մերձեցուցանել tu մերձաւորիչ մերձեցուցանել k չիք մերձաւորին k մերձաւորեցուցանել m մերձաւորիչ q մերձաւորն knoprsv չմերձաւորեցուցանել t թէ փոխ. եթէ 137. dfu գիւղջ ace գեաւղջ g գեօղջ kw զգեաւղջն hnp զգեօղջն m զգեղջն v զգիւղջն gr գեղջ t ի գեօղջ ikosxy գիւղջն զգեղջն t երիցունք fu մերձեցուցանել դիպի t դպիւր մերձե-

440 ժառանգութիւնն սրբոյ աթոռոյն, և ում կամեսցի
 չնորհեսցէ վարդապետն, միայն արժանաւորաց և
 գիտնոց: Արդ այս սահմանադրութիւն եկեղեցւոյ
 ի Հեռակղէ Հոռոմոց թագաւորէ և ի Խոսրովայ
 Պարսից արքայէ աւուրցն և այսր եղիցի. իսկ ինչ
 որ յառաջ քան զնոցա ժամանակն գործեցեալ է՝
 445 մի շարժեսցի. զի չգիտեմք ինչ հաստատուն՝ թէ
 որպէս կալեալ, բայց յայսմհետէ այսպէս կալցեն՝
 որպէս սահմանեցաք յանուն Տեառն, և մի սբ իշ-
 խեսցէ փոփոխել զայս սահմանադրութիւն:

դութիւն սրբոյ աթոռոյն է. զոր վարդապետն կամի՝ ժառանգե-
 ցուցէ, իշխանութիւն է նմա. և այս սահմանադրութիւն Հերա-
 կլեայ և Խոսրովայ ժամանակօք և այսր լիցի: Բայց յառաջ քան
 զնոցա ժամանակն որ ինչ լեալ է՝ մի շարժեսցի, զի չգիտեմք ինչ
 հաստատութեամբ. որպէս կալեալ է կալցին: Բայց նոցա ժամանա-
 կացն և յայսմհետէ և յաւիտեան այս գիր հաստատուն կացցէ և մի
 սբ անցցէ ըստ այսմ սահմանաւ:

ցուցանել առ ի ժառանգութիւն մնալ ձ ժառանգօրութիւն
 e ժառանգաւորութիւնն vy զժառանգութիւն acfgilnorsuwx ժա-
 ռանգութիւնն d չիք մնալ եղիցի t յեկեղեցի փոխ. եղիցի
 138. t առ ի ժառանգութիւն ghkpqsuvw ժառանգութիւն c և
 կամեսցի q կամեսցէ 139. m չիք միայն 140. h գիտնաց t սահ-
 մանադրութիւնս d եկեղեցոյ 141. j չիք առաջիկն ի k և Հե-
 ռակղէ cdhknopqrtuvwxyz ի Հեռակղէ j Հոռոմայ c Հոռովայ aet
 Հոռովոց t չիք երկրորդ ի 142. d Պարսիցից fgtu թագաւորէ
 արքայէ acdefstu այս փոխ. այսր h եղիցին 143. l զինչ q նոցա
 f գծեցեալ m գրեցեալ hq գործեալ k գորեցեալ p գոեցեալ
 144. s էր t շարժեսցէ d զինչ գիտեմք kp չի գիտեմք t ոչ գի-
 տեմք h հաստատութիւն j չիք թէ cs եթէ 145. ade որպէս է
 g կարեալ փոխ. կալեալ dh այսմ 147. aeqst փոխել d սահմա-
 նադրութիւն կանոնացս ace սահմանադրութիւն կանոնաց stu

Թ. Յարժամ ազատք զիւրեանց զերդ և զմարդ բաժա-
 նեն՝ յորովք չարակնութեամբ առնեն, զժառանգա-
 ւորս եկեղեցւոյ ջանան ի ծառայութիւն և ի ստր-
 կութիւն արկանել, մոլեալք և մոլորեալք ի քրիս-
 տոնէական հաւատոյս. զի երանելոյն Գրիգորի և
 սրբոյն Տրդատայ զսուրբ եկեղեցւոյ մանկունս ընդ
 ազատաց տոհմին են կարգեալ, և ազատ էին սրբոյ
 եկեղեցւոյ հող և ջուր, նաև ի Պարսից իսկ տէրու-
 թեանն յայտ արարեալ և չէ խառնեալ ի շինական.

Դաս. Թ. Գ. I մ. ՃԶ. Յաղապս դասաւստանաց ասցց քահանա-
 լից: Ազատք յորժամ զիւրեանց զերդ և զմարդ բաժանեն, յորովք
 չարակնութեամբ առնեն և զմանկունս եկեղեցւոյ ըզձանան ծառայս
 առնել և ի ստրկութեան ունին, որ չվայելէ քրիստոնէից: Զի երկոցս
 երանելոյն սրբոյն Գրիգորի և երանելոյն Տրդատայ թագաւորի ըզ-
 սուրբ եկեղեցւոյն զժառանգութիւնն ընդ ալ ազատաց տունս կար-
 գեալ է, և ազատ էին սրբոյ եկեղեցւոյն հողոյն և ջրովն: Եւ ի Պար-
 սից թագաւորութեան ժակնակս թէպէտ և ի պեկօր արկին, սա-
 կայն տունն զիւանի յայտնի է և չէ խառնեալ ի շինականս, բայց

սահմանադրութիւնս m սահմանադրութիւնն 148. ft ոմխէ hn Թ.
 ոմխդ y Թ. ոմխա u Թ. ոմխը d Թ. ոմխէ ilx Թ. ոմխ ace Թ.
 ոմՏ s Թ. ոմկզ gkmoprwy Թ. ոմխգ m ազատ հզ իւրեանց Շ չիֆ
 զիւրեանց f երգու acde երգ և մարդ lx զերդ ու մարդ j զեր-
 դաւ մարդ h զերդումարդք kmp զերդում արդ q զերդ և մարդ
 Թ զերդ և զմարդ tu երգու մարդ y զերդումարդ ghorvw զեր-
 դու մարդ 149. ora չար ակնութեամբ x զժառանգորս g զժա-
 ռանգաւորն 150. y յեկեղեցւոյ e իջանեն փոխ. ջանան ilx ի
 ստրկութիւն և ի ծառայութիւն v ի ծառայութիւն առնել ee
 չիֆ երկրորդ ի d ստորակութիւն p ստրկութիւնն 151. kp մո-
 լեալ hn մոլորեալք և մոլորեալք t մոլորեալք և մոլորեցեալք
 acefgu հաւատոյ rt հաւատոցն h հաւացոց iklmnopqsvwxyzԹ ի
 հաւատոց քրիստոնէից 152 h չիֆ զի q սուրբ երանելոյ ht զե-
 րանելոյն r յերանելոյն m սրբոյ Գրիգորի r Գրիգորէ 153. Թ
 զմանկունս սուրբ եկեղեցւոյ tu և զսուրբ t մանկունս tu սուրբ
 փոխ. ընդ 154. acefgrtu տոհմի h տոհմիցն j չիֆ են mr կար-
 գեալք d է փոխ. էին 155. եկեղեցւոյ մանկունս ընդ ազատաց
 հող t զհող n նայւ d չիֆ ի c տէրութենէն ae սիրութեանն
 ghkmnopqrstvwzԹ տէրութեան 156. dhilnx յայտարարեալ flu

իշխանութեամբ զերիցունեաց տունսն ի դիւանին
 եդեալ են, բայց միայն զհասն տալ յարքունիս: Արդ-
 եթէ որ ազահութեան ակամբ հայեցի և զազատ
 460 մանկունս եկեղեցւոյ ի բաժին և ի վիճակ ծառա-
 յութեան արկցեն, այնպիսիքն ի սուրբ Լուսաւորչի
 օրհնութենէն և ի մերմէ ժողովոյս հեռի եղիցին և
 մի եղիցի իշխանութիւն վարդապետի և քահանա-
 յից զայնպիսեաց պատարագն օրհնել: Այլ և ոմանք
 465 յազատաց ըստ իւրաքանչիւր կամաց բաժանեն ըզ-
 շնորհս եկեղեցւոյ, և զառաջնորդաց զիշխանութիւն
 և զգործ յափշտակեն, և վարդապետաց հրամանի և
 մեր կանոնիս ունկնդիր չլինին. այնպիսի յան-

միայն զհարկսն տային յարքունիսն: Արդ՝ եթէ որ ազահութեամբ
 ակամբ հայիցի և զազատ մանկունս եկեղեցւոյ ի բաժին և ի վի-
 ճակ և ի ծառայութիւն արկանիցէ, այնպիսին ի մեր ժողովոյս օրհ-
 նութենէ հեռի եղիցին, և մի եղիցի իշխանութիւն վարդապետին և
 քահանայից զայնպիսւոյն պատարագս օրհնել: Այլ և ոմանք զՈգիայի
 ախտն ախտանան և ըստ իւրաքանչիւր կամաց և ըստ իւրաքանչիւր
 փրմի բաժանեն զշնորհս սրբոյ եկեղեցւոյն և որպէս կամին մատա-
 կարարեն, և վարդապետին հրամանի և իրաւանց ունկն չղեն. այն-

և չխառնեալ t իշխանական փոխ. ի շինական 157. r իշխա-
 նութիւն q իշխանութեան m զերիցունեացն q երիցունեաց dq
 տունս v տանսն e ի դիւանէն 158. qy չիք միայն q զհասս p
 արքայիս hmnqwy արքունիս 159. f յազահութենէ u յազա-
 հութեամբ acehn ազահութեամբ dgjklmnopqstvwxy յազահութեան
 t ազատ 160. d եկեղեցւոյ բաժին և ի վիճակին ծառայութիւն
 r բաժին ի վիճակ acefghijklmnopqstuvwxyՇ ի վիճակ և ի ծառա-
 յութիւն 161. t արկցէ kqwy այսպիսիքն q Լուսաւորչէ acdemuv
 Լուսաւորչին 162. tu յօրհնութենէն em աւրհնութենէ q օրհ-
 նութեան d մեր Շ հեղ ի եղիցին 163. hu եղիցին փոխ. եղիցի
 p իշխանութիւնն fhu վարդապետին t վարդապետէն Թ վարդա-
 պետաց h քահանայն eq քահանայի 164. բոլոր (բացի s-ից եւ
 Թ-ից) զայնպիսեացն fhnqr պատարագ m պատարագս dtu զպա-
 տարագն 165. quvwy ազատաց j բաժան mc բաժանել ae զշնորհ
 h զշնոր 166. ftu եկեղեցւոյն j առաջնորդաց fgս զիշխանու-
 թիւնն 167. ftu զգործս d ափշտակեն h չիք հրամանի 168. h
 մերոյ կանոնաց չլինին ունկնդիր s կանոնի v ունկն դիրս h չիք

470

դգնեալքն, որք դործեն զտարահաճելիսն Աստուծոյ, հեռի եղիցին ի սրբոց և ի մեր օրհնութենէն:

473

Ժ. Ոմանք յազատաց ի վերայ վանաց իշխանութիւն առնեն և զվանական՝ զոր կամին հանեն և արկանեն, զոր չէ արժան և օրէն. և ոմանք ընտանեօք ի վանսն նստին՝ արհամարհեալ զեկեղեցեաւն Աստուծոյ՝ անպատկառելի անամօթութեամբ, արդ եթէ լուեալ մերս հրամանի՝ դարձցին և թողցեն յառաջնորդս զտեսչութիւն եկեղեցւոյն կարգել և յօ-

պիտիքն նոյնպէս ի մեր օրհնութենէ հեռի եղիցին, որք յանդգնին զայնպիսի ինչ առնել:

Պատ. Մ. Գ. I մ. ձէ. Յաղագս դասասանաց վանաց, Ոմանք տանուտեարք և ազատք ի վանաց վերայ իշխանութիւն առնեն և վանական զոր կամին հանեն և զոր կամին նստուցանեն վասըն ժլատութեան: Այլ և ոմանք իսկ ի վանս նստին և ըստ գրեցելումն, որպէս թէ չունիցին արդեօք տուն հաց ուտելոյ, որ զեկեղեցեաւն Աստուծոյ արհամարհեն անպատկառելի անամօթութեամբ: Այնպիսիքն եթէ յուղղութիւն դան և յեպիսկոպոսն թողուն, որ տեսչութիւն առնէ սրբոցն լուսոյ և պաշտաման և զպրօցս կարգաւո-

չլինին ftu լինին kmp յայնպիսիքն t այնպիսեացն clos յայնպիսի kmpq յանդգնեալք dfutu անդգնեալքն h անդգնեալն 169. բոլորը (բացի h-ից) որ fknpuvw զտարահաճելիս d զտարահաճելիսն m տարահաճելիս Թ զանհաճելիսն s յԱստուծոյ 170. js սրբոյ h սրբոցն aej և մեր m մերս h մի փոխ. մեր qu ի մերմէ t օրհնութենէս cdefghiklmnoqrsuwxxy օրհնութէնէ 171. ft ռմխը hn Ժ. ռմխե d Ժ. ռմխը jlx Ժ. ռմխա ace Ժ. ռմհա s Ժ. ռմկէ v Ժ. ռմխը u ռմխթ gkmopqrwy Ժ. ռմխդ hkpqvwxy ազատաց acefgtu վանից m իշխանութեամբ 172. m յառնեն բոլորը (բացի r-ից) վանական wծ զոր և կամին դանեն և հարկանեն Թ զորև կամին 173. f չիֆ երկրորդ և d ընդանեօք 174. hq վանք cdejklnmopsv wxy ի վանքն m արհամարեալք hpnvwծԹ արհամարհեալք 176. m չիֆ հրամանի hkpnvwծ հրամանէ acdefgijlorstuxy հրամանիս e դարձցեն m զառաջնորդս htu առաջնորդս 177. ae զտեսչութիւնս c եկեղեցւոյ defjlnogrsuwxxy յեկեղեցւոյն fgtn կարգեալ և

րինել ըստ հաճոյիցն Աստուծոյ, այնպիսեացն յա-
 ռաջադոյն գործելեացն յանցանաց թողութիւն լիցի
 480 և ի մեր միաբան ժողովոյս օրհնեալ եղիցին, ժողո-
 վրդեամբ և պաղաքերութեամբ և ուխտաւորեալ
 ընծայիւք նուիրելովք երթիցեն ի վանսն և աղո-
 թեսցեն, որպէս արժան է յիւրեանց հարանց վաս-
 տակա, բայց ժլատութեամբ մի իշխեսցեն, զի եղի-
 483 ցին օրհնեալ յԱստուծոյ և ի մեր ժողովոյս:

ԺԱ. Ոմանք յազատաց ի վերայ տկարանոցաց իշխանու-
 թիւն առնեն և որպէս ի կենդանեաց հարկս պա-

րելոյ, այնպիսեացն անցելոյ մեղացն թողութիւն չնորհեալ եղիցի և
 ի ժողովոյս օրհնեալ եղիցին: Աւ ժողովրդեամբ և պաղաքերութեամբ
 և ուխտադրութեամբ երթիցեն և աղօթիցեն ի վանօրայսն, որպէս
 պարտ է յիւրեանց հարանցն վաստակա և յաղօթանոցս. բայց ժլա-
 տանալ և հանել ինչ մի իշխեսցեն: Ապա թէ հակառակ ինչ կայցեն
 հրամանի հարանցն և մեր պատուիրանիդ, այնպիսիքն ի մեր օրհ-
 նութենէ հեռի եղիցին և զհատուցումն ի սրբոց վկայիցն բնկալցին:

Դաս. Մ. Գ. II մ. ՃԳ. Յաղագս դասաստանաց սկարանոցաց:
 Ոմանք ի տկարանոցս իշխանութիւն առնեն և հարկս և կերակուրս

յօրինեալ 178. osxy հաճոյից m այսպիսեաց q այնպիսեաց
 hknprw՞ այսպիսեացն d չիք յառաջադոյն 179. fgtu գործելոյ
 d չիք գործելեացն acemqs՞ գործելեաց r գործեալ jlx՞ չիք յան-
 ցանաց aedefgkmnoprstuvwyz՞ յանցանացն 180. h չիք ի e եղիցի
 բոլոր (բացի h-ից) և ժողովրդեամբ 181. m չիք առաջին և
 k պաղաքերութիւն բոլոր (բացի h-ից) ուխտաւորեալ (է ուխ-
 տաւորութեամբ) և նուիրեալ ընծայիւք 182. m վանքն qs վանս
 183. hn չիք որպէս fjlptux արժանն a չիք յիւրեանց հարանց
 վաստակս բայց ժլատութեամբ q իւրոց cdefghijklmnopsvwy՞
 իւրեանց d վաստս 184. p բայց փոխ. բայց l զժլատութեամբ
 d և փոխ. զի h զեկեղեցին փոխ. զի եղիցին 185. rt օրհնեալք
 u չիք օրհնեալ uy Աստուծոյ q չիք ի acet մէնջ փոխ. մեր h ի մե
 փոխ. ի մեր Թ՝ ժողովոյն h ժողովոյնս t չիք ժողովոյս d ժողո-
 վոյս ամէն 186. dft ռմիթ jlx ռմիւր hn ռմիւզ v ռմիւզ u ռմծ
 s ռմիւր ace ռմհր kmopqrwy ռմիւս qvwy ազատաց t չիք ի վերայ
 q տկարար t չիք տկարանոցաց d տկարանոցաց ունին 187. ace
 fgtu իշխանութիւնս d իշխանութիւնս և r կենդանեացն r զհարկս

490 հանջեն և ի կերակուրս և յըմպելիս զիւրեանց գործակարս մատուցանեն, կռուով և պատուհասիւ նեղեն և զողորմելի եղբարսն չարչարեն անխղճարար, որում պարտ և արժան էր հոգալ և խնամել յիւրաքանչիւր վաստակոց, ի կալոյ և ի հնձանէ և յամենայն արմատեաց տալ մասն և բաժին և մխիթարել զսիրտս նոցա և բժշկել զվէրս նոցա, զի եղիցին արժանաւորք մեծաց վարձուց և պարգևաց ի փառաւոր գալստեան Որդւոյն Աստուծոյ:

ԺԲ. Ոմանք յազատաց և յռամիկ հեծելոց հասանելով ի գիւղս ուրեք՝ թողեալ զգիւղն ի վանս առնեն զիջևանս և ի յարկս սրբոց, և գուսանօք և վարձա-

և ըմպելիս պահանջեն բռնութեամբ, և զիւրեանց գործակարս ի վերայ գումարեն և կռուով և պահակութեամբ նեղեն և զողորմելի եղբարսն չարչարեն անխղճարար, որում մանաւանդ առաւել դարման տանիլ պիտի և ամենայն քրիստոնէից պատմել զամենայն վէրսնոցա:

Պատ. Մ. Գ. II մ. ԸԳ. Յաղագս դաստատանաց իջաւանաց ի վանօրայս: Ոմանք ազատք և հեծեալք որ ի գեղօրայս հասանեն, որոց բնաւ ի վանսն տեղի լինի, ի գեղ չիջանեն, այլ ոմանք կոնամք և նաժշտօք ի վանսն իջանեն և այնպէս կոխեն զկանոն հարցըն, և գուսանօք և վարձակօք ի սրբութեան և ի պաշտամանց ի

hs հարկ dk հարկապահանջեն 188. hm չիք առաջին և d և որպէս և կերակուրս cea յմպելիս dfkpswy ըմպելիս hq ի ըմպելիս n ըմբելիս hkmnpqvw իւրեանց 189. t մատուցեն ce կռուովն d եղեն փոխ. նեղեն 190. q չիք և s զողորմելիս q եղբարս m եղբայրս tw եղբայրսն Շ չարչարեն 191. j պարտ է և npqtwy իւրաքանչիւր 192. h կալէ dqy կալոց r կալս Թ կալոյն q հնձանէն kprwy հնձանէ Շ հնցանէ t ամենայն 194. ace զսիրտ d զվէրս բառից յետոյ բաց է բաղնում մինչև 244-րդ տար: 195. c արժանաւոր tu չիք վարձուց 196. և փոխ. ի r չիք փառաւոր m գալստեանն Stեառն (չիք Որդւոյն Աստուծոյ) k որդւոյ 197. ace ամճգ ft ամճ hu ամխէ jlx ամխգ s աւիթ v աւխդ u աւժա hkpqwy ազատաց acefhjkmnpqstuwyzԹ աւմիկ orv յըռամիկ 198. kmnp ի գեղօս jlx ի գեղս s ի գեւղս ace ի գեւաղ gu ի գեօղ ft ի գեւղ ftu ուրէք q ուրաք aceku զգեաւղն gpn զգեօղն s զգեւղն m զգեօղն q զգեւղն fghjklmnopqrstuvwxy վանսն 199. fhtu զիջևանն acegknoprsvwy զիջևանսն jlx զիջաւանսն m իջևանսն

- 200 կըք պղծեն զնուիրեալ տեղիսն Աստուծոյ, զոր սոս-
կալի է քրիստոնէից լսել՝ թող թէ առնել։ Արդ-
զվերագրեալ կանոնն սահմանադրութեան մերոյ
խօսեսցին ի լսելիս լսողաց վարդապետք և երիցունք
եկեղեցւոյ. և որք միանգամ ունկնդիրք լիցին և
205 հրամանակատարք՝ օրհնեսցին ի Քրիստոսէ և ի սրբո-
րոց վարդապետաց և ի մեր միաբան ժողովոյս. իսկ
եթէ ըմբոստացեալք և ամբարտաւանեալք արհա-
մարհիցեն, այնպիսիքն եղիցին արհամարհեալք ի
սրբոց վկայիցն և տարագրեալք յամենայն հոգևոր
210 օրհնութենէ. զի վանքդ անուն հանդստարանք են

տունն ընթրիս ուտեն, որ սոսկալի է քրիստոնէից լսել, թող թէ
տեսանել։ Արդ՝ զվերագրեալ կանոնսդ ի լսելիս այնպիսեացն խօսի-
ցեն վանաց երիցունքն. եթէ լինին լսող և ի չինի օթին՝ բարի է,
ասպա թէ ի նմին անհաւանութեան կացցին՝ այնպիսիքն նոյնպէս ի
մեր օրհնութենէն հեռի եղիցին և զվրէժինդրութիւն ի սրբոցն ըն-
կայցին։ Զի վանքդ անուն հանդստարան սրբոց են և օթեանք կալիս-

զ չիք առաջին և h j k l m n o p s v w x y չիք և m յարդսն mu չիք երկրորդ
և 200. ace վարձկաւք t վարձկանօք ae զսուրբ տեղիսն Աս-
տուծոյ զնուիրեալսն փոխ. զնուիրեալ տեղիսն Աստուծոյ e
զսուրբ սեղանիսն Աստուծոյ զնուիրեալսն փոխ. զնուիրեալ
տեղիսն Աստուծոյ j յԱստուծոյ f որ 201. fg tu լսել քրիս-
տոնէից ae չիք լսել kmp չիք քրիստոնէից 202. m զվերոյ
գրեալ q վերագրեալ r Թ զվերագրեալ t վերագրեալ aefgt կա-
նոն c j k l n o p q r s u v w x y կանոն m սահման կանոնադրութեանն
փոխ. կանոնն սահմանադրութեան r սահմանադրութեանս 203.
h լսողացն r լսողացդ 204. acefhjklmnopqrstuvwxy եկեղեցւոյն kl
ունկն դիրք acg jlx լինեցին jt չիք երկրորդ և 205. u հրամանատարք
y հրամատարք q օրհնեսցի Շ աւրհնեսցին h և սրբոց (չիք և)
206. fg tu չիք և c միբան Շ ժողովոյս բառից յետոյ բազմակէս, որով
վերջացնում է կանոնս բաց բողմելով մինչեւ 232-րդ տողը։ 207. f
ընդ ոստուցեալք g ընդ ոստուցեալք t ընդ ոստուցեալք u ըստ
ոստուցեալք h ըմբոստեալք ամբոստացեալք 208. h j k m n p v w ար-
համարհեցին q արհամարհեցէն tu արհամարհեցեն f զայնպի-
սիքն w այսպիսիքն ace արհամարհեալ k արհամարհեալքն 209.
fg սրբոյ Թ վկայիցն սրբոց q վկայից jlx չիք հոգևոր 210. h Թ
օրհնութենէն m օրհնութեանց j q վանք m վանք g lx վանքս f վանք

սրբոց և օթեանք եպիսկոպոսաց և քահանայից,
սարկաւազաց և արեղայից և աղքատաց, և եթէ
երբէք ուրեք ազատք բարեպաշտք և տիկնայք աս-
տուածառէրք կոչեսցին ի սպասաւորաց սուրբ տե-
215 ղեացն, մեծաւ երկիւղիւ երթիցեն նուիրական ըն-
ծայիւք լինել հաղորդ պաշտաման, աղօթից և օրհ-
նութեանց, պատրաստելոց ի տան Տեառն Աստու-
ծոյ, արդարեւ ըստ այնմ թէ Մտից ի տուն քո պա-
տարագօք և տաց քեզ զոր խոստացան քեզ շրթունք
220 իմ[»], և կամ թէ Մի ունայնաձեռն երեւեսցիս ա-
ռաջի իմ^{»»}, այլ որ ինչ բարին է ընդ քեզ բերջիր:

Այդ զայս բժ-ան գլուխս, զոր սահմանաւ եղաք,
սչ մտացածին ինչ, այլ ըստ հրամանի Հոգւոյն սրբ-

կոպոսաց և քահանայից և արեղայից և աղքատաց, և ազատք և
հեծեալք, մինչ կոչելով կոչին արք և կանաք, մեծաւ երկիւղիւ պարտ
է աղօթել և աղօթից և պաշտաման հաղորդել՝ որպէս վայել է ի
տան Աստուծոյ:

տանուն և հանգստարին հարց հանգստարան և հանգստարանենք
km չիք են հո էն փոխ. են 211. m սրբոց են m չիք եպիսկոպո-
սաց v եպիսկոպոսաց և արեղայից և քահանայից 212. acefgjtu
և սարկաւազաց և չիք առաջին և v չիք և արեղայից h թէ v
չիք եթէ 213. y յերբէք s[»] ուրեք երբէք flu ուրէք t ուրուք Թ
ազատ h ազատաց m բարեպաշտ tu չիք և 214. ehouw[»] աստուա-
ծառէր Թ սպասաւորացն և սպասաւորութիւն m եկեղեցոյ փոխ.
տեղեացն qs[»] տեղեաց 215. fgtn և մեծաւ tu չիք երթիցեն s
և նուիրական h երկիւղիւ երթիցեն նուիրական երկիւղիւ 216.
r լինել t պաշտման acefgjklmnopqrstuvwxy պաշտաման և աղօթից
217. acefgtu չիք Տեառն 218. fgtn եթէ g չիք ի տուն քո r չիք
քո 219. g չիք պատարագօք և տաց քեզ զոր 220. htu չիք և
j չիք մե h երեւեսցին j[»] երեւեսցի 221. r զոր r չիք է acefgtu
բերցես h բերցիր 222. p երկոյսասան fstu գլուխ r զորս ftu
սահմանեցաք փոխ. սահմանաւ եղաք 223. ftu չիք Հոգւոյն

* Սաղ. ԿԵ, 14:

** Բ. Օրէնք Ժ2, 16:

223 րոյ և ըստ սահմանի սրբոց հորցն և սրբոյն Գրի-
գորի և բարեպաշտ թագաւորին Տրդատայ և նորին
սրբոյն Գրիգորի լուսաւոր զաւակացն, և որք լսողք
լինին, հնազանդք և կատարիչք այսմ կանոնի, եղի-
ցին օրհնեալք ի Հոգւոյն սրբոյ և յամենայն սրբոց
Աստուծոյ և գտցին ժառանգաւորք անվախճան կե-
250 նացն երկնից արքայութեան յաւիտեանս յաւիտե-
նից ամէն:

Եւ ներսէս շնորհիւն Աստուծոյ նուազս կաթո-
ղիկոս Հայոց վասն վերագրեալ կանոնիս ամենայն
աթոռակցովք մերովք սուրբ եպիսկոպոսք Հայոց
255 ձեռնարկեալ կնքեցաք ըստ հրամանի և սահմանի
Հոգւոյն սրբոյ և ընտրելոց նորա:

ա. Տէր Յովհաննէս ոստան և մարգպետական եպիս.

սրբոյ a սրբոց 224. ֆtu չիֆ և ըստ սահմանի aceg չիֆ առաջին և h
հրամանի փոխ. սահմանի v սրբոյ q հորց 225. e չիֆ առաջին և g
չիֆ և բարեպաշտ թագաւորին Տրդատայ և նորին m Գրիգորի սրբ-
բոյն Տրդատայ բարեպաշտ և Աստուածասէր թագաւորին և նորին
226. g չիֆ սրբոյն gm չիֆ Գրիգորի lou Գրիգոր 227. fgtn և եղիցին
228. e աւրհնեալքն h Հոգոյ k սրբոյն q ամենայն hm սրբոյն
229. t գտցեն a ձառանգաւորք j անվախան e անվախճանից
230. hq կենաց etu յերկնից afgjklmnoprsvwxy արքայութեանն e
յարքայութեանն h չիֆ արքայութեան երկնից յաւիտեանս յա-
ւիտենից acem չիֆ յաւիտենից 231. h չիֆ ամէն 232. a չիֆ 232
— 236 տղերք j եւ փոխ. եւ 233. ce չիֆ վասն վերագրեալ
կանոնիս ամենայն jlx վերագրեալ վերոյ կանոնիս m վերոյ գրեալ
q^ն վերոյգրեալ r վերոգրեալ 234. q աթոռակցօք ce չիֆ տղս
ajklaopqrsvwxy եպիսկոպոսք 235. aloqrsvwy ձեռն արկեալ e ձեռ-
նարկել fgtn ըստ սահմանի և (fgu չիֆ և) հրամանի ceq չիֆ և
սահմանի 236. r սրբոյ նա և ամենայն ընտրելոցն t նոցա r
նորա զօրք գրին q նորա: Այսորիկ են սուրբ հորք որք ի Դւին ժո-
ղովեցան ի փառս սուրբ երրորդութեան: Շ այսեղ վերջացնում է.
եպիսկոպոսների անունները չէ դնում. այլ լսկ յիշատակում է
փակագծի մէջ՝ «ստորագրութիւն 17 եպիսկոպոսի»: 237. cgt ա,
բ ևն. pas կարգի բուսանամարները չունին m 1, 2, 3 ևն. փոխ.
ա, բ, գ ևն. y ոստան եպիսկոպոս և մարգպետական q ոս-
պան եպիսկոպոս և մարգպետական u Հայոց փոխ. եպիս-

- բ. Տէր ներսէս Հարքայ եպիսկոպոս
 Գ. Տէր Քրիստոսատուր Բասենոյ եպիսկոպոս
 240 Գ. Տէր Իսրայէլ Տայոց եպիսկոպոս
 ե. Տէր Յովհաննէս Մարդաղոյ եպիսկոպոս
 զ. Տէր Յովհան Բղնունեաց եպիսկոպոս
 է. Տէր Գրիգոր Արշարունեաց եպիսկոպոս
 Ը. Տէր Սեբէոս Բագրատունեաց եպիսկոպոս
 245 Թ. Տէր Գրիգոր Խորխոռունեաց եպիսկոպոս
 ժ. Տէր Սիմէոն Ռշտունեաց եպիսկոպոս
 ժա. Տէր Իսրայէլ Վանանդայ եպիսկոպոս
 ժբ. Տէր Թէոփիլոս Աշմունեաց եպիսկոպոս
 ժգ. Տէր Ասայէլ Ամատունեաց եպիսկոպոս
 250 ժդ. Տէր Գրիգոր Անձաւացեաց եպիսկոպոս
 ժե. Տէր Թէոդորոս Գնունեաց եպիսկոպոս
 ժզ. Տէր Յակովբոս Պալունեաց եպիսկոպոս
 ժէ. Տէր Սամուէլ Մեհնունեաց եպիսկոպոս

Կոպոս 238. սԹ Հարքա t Հայք փոխ. Հարքայ 239. ց Քրիս-
 տոսաքուր Թ Քրիստատուր e Բարսենոյ ց Բասենու 240. s Տայ-
 նոց 241. ace Մարդաղա j Մարդաղու t Մարդաղոյ Թ Մարդաղայ
 242. ց Յովան m Յովնէս qrsԹ Յովհաննէս t Յոհան o Յոհան
 243. mq Արշահունեաց p Արշարունեաց t Արշունեաց 244. d չիբ Ը.
 adet Սեբէոս 245. d չիբԹ. cefghjkmnopqravwy Խոռխոռունեացs Խոր-
 խորունեաց t Խախոռունեաց 246. d չիբ ժ. Սիմէոն efq Ռուշտու-
 նեաց hjix Ռշտաւունեաց 247. d չիբ ժա. d Վանանդայ s Վանանդաց
 248. d չիբ ժբ. m Թէոփիլէոս q Թէոփիլէս fgtu Աշմունեաց
 249. d չիբ ժգ. ae Ասայէլ ց Ամատունեաց 250. ad չիբ
 ժդ. aceԹ Անձաւացեաց m Անձաւանձեաց h Անձաւանձեաց r Անձա-
 ւանձեաց q Անձաւեաց dfjlosuvwxy Անձաւաձեաց 251. a չիբ
 ժէ. h Դէորոս fg Թէոդէոս d Թաթէոս acet Թադէոս u Օդէոս t Գու-
 նեաց 252. a չիբ ժզ. d Տէր Սամուէլ, Տէր Յակոբոս Ալունեաց
 եպիսկոպոս q Պալհաւունեաց 253. d չիբ saqu a չիբ ժէ. m Մե-

Այս են սուրբ ժողովոյն Հարց անուանք, որք ի
 253 Դուին ժողովեցան ի փառս ամենասուրբ Երրորդու-
 թեանն՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ ամէն:

հունեաց 254. q չիֆ տղս st^թ է փոխ. են m չիֆ են ace ժո-
 ղով dhjklmnoprstvwxy ժողովն u ժողովքն բոլոր ձեռագրերը
 ունին Հայոց, ուղղում ենք Հարց t անուանքն acdehijklmnoprs
 vwxy չիֆ անուանք u որ dr որք ժողովեցան ի 255. q չիֆ տղս
 d Դեւանին փոխ. Դուին k գլւին փոխ. Դուին r Դըւին քա-
 ղաք dr չիֆ ժողովեցան 256. q չիֆ տղս kmv Երրորդութեան h
 Երրորդութեանն և զմիոյ Աստուածութեանն Հօր և Որդոյ և
 սրբոյ Հոգոյն յաւիտեանս յաւիտենից ամէն acdefgijklmnopqrstuvwxy
 չիֆ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ d^թhamqrt չիֆ ամէն:

